Ulkoministeriö
Utrikesministeriet

VN/32047/2024
VN/32047/2024-UM-40

29.9.2026

Ulkoasiainvaliokunta

Hallituksen esitys laiksi puolustustarvikkeiden viennistä annetun lain muuttamisesta; ulkoministeriön asiantuntijalausunto ulkoasiainvaliokunnalle

Asia

Ulkoasiainvaliokunta on pyytänyt ulkoministeriöltä asiantuntijalausuntoa puolustusministeriön johdolla laaditusta lain puolustustarvikkeiden viennistä (282/2012) uudistamista koskevasta hallituksen esityksestä (HE 149/2026 vp). Ulkoministeriötä on kuultu HE:n valmistelun aikana ja se on antanut asiasta lausunnon keväällä 2026 järjestetyllä lausuntokierroksella.

Ulkoministeriön asiantuntijalausunto

Ulkoministeriö pitää lain uudistamista myönteisenä, ottaen huomioon muun muassa muuttuneen toimintaympäristön tarpeet, teknologisen kehityksen, jossa ohjelmistojen merkitys on kasvanut, sekä tiivistyneen kansainvälisen yhteistyön ja muutokset Suomea sitovissa kansainvälissä velvoitteissa. Ulkoministeriö pitää perusteltuina lain soveltamisalaan ehdotettuja uusia rajauksia muun muassa Nato-jäsenyyden ja Yhdysvaltojen kanssa tehdyn kahdenvälisen puolustusyhteistyösopimuksen johdosta.

Ulkoministeriön rooli puolustustarvikkeiden vientivalvonnassa perustuu lain 9 §:ään ja 20 §:n 4 momenttiin, joiden mukaisesti ulkoministeriö arvioi lupa-asian sitä edellyttäessä, ettei luvan myöntämiselle ole ulko- ja turvallisuuspoliittista estettä. Tähän vaatimukseen ei ole tulossa muutosta lain päivittämisen johdosta, ei myöskään koskien Poliisihallituksen lupaviranomaisvastuulla olevia ja sen vastuulle puolustustarvikkeen määritelmän muuttamisen johdosta siirtyviä tuotteita. Myös ehdotettu uusi lupatyyppi, yleinen vientilupa, kohdistuu vain niihin kohdemaihin, jotka on vapautettu ulko- ja turvallisuuspoliittisesta harkinnasta, joten muutoksella ei ole vaikutusta ulkoministeriön vastuulla olevaan ulko- ja turvallisuuspoliittiseen arviointiin.

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	S-posti, internet E-post, internet E-mail, internet
Ulkoministeriö PL 176 00023 Valtioneuvosto	Ulkoministeriö Laivastokuja 3 00160 Helsinki	+358 2 951 6001	+358 9 629 840	kirjaamo.um@gov.fi www.um.fi

Ulkoministeriö on kaksikäyttötuotteiden lupaviranomainen ja pitää tästä syystä myös tärkeänä, että laki puolustustarvikkeiden viennistä ja laki kaksikäyttötuotteiden viennistä (500/2024) ovat soveltuvilta osin keskenään mahdollisimman yhdenmukaisia. Tämä on hyödyllistä yritysten kannalta, sillä samat yritykset voivat olla sekä puolustustarvikkeiden että kaksikäyttötuotteiden viejiä. Lakiin puolustustarvikkeiden viennistä esitetään sisällytettävän uusia saman tyyppisiä toimintoja kuin kaksikäyttötuotteiden osalta jo on, mikä on myönteistä. Nämä koskevat esimerkiksi vaatimustenmukaisuusohjelmaa ja yritysten kirjanpitovelvollisuutta. Ulkoministeriö pitää myönteisenä, että yritysten ihmisoikeusvastuu ja huolellisuusvelvoitteet tuodaan aiempaa näkyvämmin osaksi sääntelyä, ja lakiin kirjataan yrityksen velvollisuus tuntea asiakkaansa ja puolustustarvikkeiden loppukäyttäjä. Myös salassa pidettävien tietojen luovuttamista koskeva pykälä vastaisi pääosin kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annetussa laissa olevaa säännöstä.

Ulkoministeriö on tyytyväinen siihen, että Tullin valvontakeinoja esitetään vahvistettavan lisäämällä Tullille mahdollisuus käyttää jälkikäteisiä loppukäytön tarkastuksia. Ulkoministeriö suhtautuu samoin myönteisesti lain 34 §:ään ehdotettuun lisäykseen, jolla selvennettäisiin Tullin valvonnan ulottuvan myös aineettomien puolustustarvikkeiden viennin, siirron ja kauttakuljetuksen valvontaan.

Ulkoministeriö pitää tärkeänä, että riittävä julkisen tiedon saatavuus puolustustarvikkeiden vienneistä ja soveltuvin osin tuonneista toteutuu jatkossakin, mukaan lukien raportointi Euroopan unionin puitteissa sekä raportointi kansainvälisen asekauppasopimuksen puitteissa.